

ו. מומר אוכל נבילות להכעיס פסול לענין עדות, במסכת סנהדרין].

אבל בשאר מחלוקות אביי ורבא, הלכה כרבא.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: וכי מאחר דאיתותב רבא⁽⁵⁵⁾, ואנו נוקטים להלכה שייאוש שלא מדעת — לא הוי ייאוש, אם כן, הני תמרי דזיקא, תמרים שהרוח משירתן מהעץ, חיכי אבליןן להו? הרי יתכן שבעליהם אינם יודעים עדיין שנשרו, והרי זה יאוש שלא מדעת!

אמר ליה: כיון דאיכא שקצים ורמשים דקא אכלי להו לאותם תמרים מיד כשנופלים מהעץ, לכן מעיקרא, עוד לפני שנפלו, יאושי מיאש מנייהו הבעלים מאותם פירות שיפלו מהעץ.

אמר לו רב אחא: ואם התמרים הם של יתמי [יתומים קטנים], דלאו בני מחילה נינהו, וייאושם אינו יאוש — מאי? הרי במקרה כזה צריכים התמרים להיות אסורים! ואם כן, למה אין אנו חוששים שמא נפלו התמרים מעץ של יתומים?⁽⁵⁶⁾

ואם כדברי רבא, שיאוש שלא מדעת הוי יאוש, הרי אף במקרה כזה צריכה להיות מותרת לו! אלא ודאי, שיאוש שלא מדעת — לא הוי ייאוש, וכדברי אביי!

תיובתא דרבא:

ומסקינן: אכן ברייתא זו — תיובתא דרבא היא.

והלכתא כוותיה דאביי ביע"ל קג"ם.

[יע"ל קג"ם" — ראשי תיבות של ששה סימני הלכות הן:

א. יאוש שלא מדעת של סוגייתנו,

ב. עד זומם למפרע הוא נפסל, במסכת סנהדרין,

ג. לחי העומד מאיליו, במסכת עירובין,

ד. קדושין שלא נמסרו לביאה, במסכת קדושין,

ה. גלוי דעתא בגיטא, במסכת גיטין,

ובדו"ח להגרעק"א כתב לתרץ, שאין מדובר לענין גזל, אלא לענין מעשר. והיינו, דאמרינן במסכת ברכות [מ' ב] שתמרים שהשירן האילן קודם שגדלו כל צרכן — פטורין ממעשר, לפי שכיון שאינם חשובין — מפקירן בעליהן. ועל זה הקשו, הרי לאביי הוי יאוש שלא מדעת, כיון דלא ידיע דנתרא! ומשני, כיון דאיכא שקצים ורמשים שאוכלין אותם כבר כשהם על האילן, דרך היא שמשירן הרוח, וידיע!

56. כתבו התוס' [ד"ה לאו בני מחילה]:

בו סימן, וענין זה נלמד משמלה. והענין השני, מפני שהאבידה עצמה אינה מצויה, כמו במקרה של זוטו של ים, וזה נלמד מ"אשר תאבד ממנו". נמצא שפסוק זה מדבר בכל ענין, בין שיש בו סימן, ובין שאין בו סימן, ואם כן, אפשר ללמוד מזה על איסורא, שבכל ענין אסור, אף באין בו סימן, והיינו בשלא מדעת.

55. הקשו רש"י ותוס', הרי גם לשיטת רבא יקשה, שהרי חזותו מוכיח עליו! ועיי"ש מה שתירצו.